

Шашенко О.В., аспірант спец. 051 "Економіка",

к.е.н., доц. Белова Т.Г.

Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна

ШАХРАЙСТВО НА СУЧАСНОМУ СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Діяльність страховиків на українському страховому ринку тісно пов'язана із відсутністю позитивного іміджу страхової діяльності. Не зважаючи на появу відомих іноземних страхових компаній на ринку, отримання страхових послуг асоціюється із марнотратством коштів, чи шахрайством. Відсутність чіткої нормативної бази, як і велика кількість страхових компаній, що мають незадовільний фінансовий стан для роботи на ринку, чи не мають достатніх навичок та знань для забезпечення суспільства страховим захистом, призвело до частих випадків страхового шахрайства.

Визначення такого поняття як «страхове шахрайство» досі не зазначене в основних нормативно-правових актах, таких як Закон України «Про страхування» чи Кримінальному кодексі України. На даний момент для регулювання та аргументації випадків страхового шахрайства використовується стаття 190 Кримінального кодексу України, де наведено загальне визначення поняття «шахрайство» як заволодіння чужим майном шляхом обману чи зловживання довірою [2].

Українські дослідники намагаються висвітлити питання страхового шахрайства в своїх працях, але відсутність офіційних статистичних даних про подібні випадки призводить до недостатнього окреслення проблеми шахрайства у сфері страхових послуг перед суспільством. Найбільш чіткий термін було визначено у працях О.І. Барановського, що описує страхове шахрайство як намагання отримання страхувальником грошових сум страхового відшкодування шляхом обману, зловживання довірою та приховування правдивої чи надання невірної інформації [1]. Зазвичай страхове шахрайство здійснюється саме із боку страхувальника, але можливі намагання

страховиків не виплачувати страхове відшкодування у достатньому розмірі відповідно до умов страхового договору.

Зазвичай розрізняють два способи здійснення страхового шахрайства:

-цілеспрямовані дії чи бездіяльність, що призводять до страхового випадку і відповідної виплати відшкодування;

- викривлення чи перебільшення фактів і подій, які супроводжували страховий випадок. Саме випадки страхового шахрайства другої категорії найбільш розповсюджені в практиці.

Випадки шахрайства мають негативний вплив на суспільну безпеку, бо їх існування призводить до ускладнення діяльності страховиків на ринку і спричиняє зменшення прибутків компанії та збільшення страхових тарифів. Компанії не можуть ефективно здійснювати страховий захист своїх клієнтів, стимулювати їх підприємницьку ініціативу та погіршує загальну якість страхових послуг.

Відсутність відповідних фахівців та досвіду боротьби із випадками страхового шахрайства також є причиною їх здійснення.

Розглядаючи закордонні здобутки боротьби із шахрайством у страхуванні, можливо окреслити створення відповідного програмного забезпечення щодо збору даних та їх аналізу. Це дозволяє аналітикам компанії запобігти спробам шахрайства серед своїх клієнтів, використовуючи низку статистичних методів, аналітичних алгоритмів і досягнень машинного навчання.

Яскравим прикладом таких програм виступає комплекс програмного забезпечення SAS Viya. Для протидії страховому шахрайству було створено міжнародну групу FRISS, що ставить за мету забезпечення «чесного страхування», використовуючи здобутки сучасних технологій. В Канаді із 1973 року працює Бюро запобігання страховим злочинам, і в багатьох країнах існують аналогічні організації чи мають відповідні нормативно-правові акти щодо протидії шахрайствам у сфері страхування.

Зазначення в законодавстві поняття страхового шахрайства як злочину виступає механізмом інформування суспільства про вірогідність настання та небезпеки такого явища. Здійснюється формування необхідності попередження та протидії таким злочинам шляхом підготовки відповідних спеціалістів, розробки методик, тестів, реєстрів, програмного забезпечення.

Страхове шахрайство виступає проблемою для страхового ринку України. Ефективне функціонування та зростання ринку не може здійснюватись у сучасних нестійких економічних умовах разом із відсутністю довіри як наявних, так і потенційних клієнтів. Формування чіткого визначення поняття «страхове шахрайство» і його закріплення у нормативно-правових актах дозволить не тільки законодавчо визначити протиправні дії, що несуть шкоду суб'єктам господарювання на страховому ринку, а й проінформувати суспільство про суть та наслідки таких дій для економіки країни. Запозичення практик іноземних страховиків дозволить ефективніше запобігти шахрайству, підтримати фінансову безпеку компанії та сформувати образ професіоналізму та безпеки і відповідно, повернути довіру до інституту страхування серед населення України.

Література:

1. Барановський О.І. «Відмивання грошей»: сутність та шляхи запобігання [Текст] / О.І. Барановський. – Харків : Форт, 2003. – 472 с.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341–III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26.